

מקורות בענין תנאי בנין כותל בסילוק השותפות, בענין סילוק קנין שותפות וקנין דברים

Page 1 of 7 – YIJE 5782 – Set 5

- 1 תוספות מסכת בבא בתרא דף ב עמוד א
- 2 בגויל זה נותן ג' טפחים כו' - והא דלא קאמר בגויל ו' טפחים משום דלא נטעי למימר ו' לכל אחד וא"ת אמאי
- 3 אצטריך למיתני מדת גויל וגזית כיון דתנן הכל כמנהג המדינה כמו שנהגו כן יעשו וי"ל דאם נהגו יותר מו' בגויל לא
- 4 יעשה וכן כולם אלא כשיעור המפורש ומיהו אם נהגו לעשות פחות מו' יעשה דאפילו אם נהגו בהוצא ודפנא יעשה
- 5 כדמפרש בגמרא וא"ת ומאי בעי בגמ' הכל כמנהג המדינה לאתויי מאי ומשני לאתויי אתרא דנהיגי בהוצא ודפנא
- 6 לימא לאתויי כמנהג כל המקומות כמו שנהגו ונראה לר"ת דדוקא בהוצא ודפנא אבל פחות מכאן אפילו נהגו מנהג
- 7 הדיוט הוא ומוכיח מכאן דיש מנהגים שאין לסמוך עליהם אפילו היכא דתנן הכל כמנהג המדינה.
- 8 נימוקי יוסף מסכת בבא בתרא דף א עמוד א
- 9 הכל כמנהג המדינה. אם יש מנהג בבנין יבנה הכותל הזה כמנהג המדינה אם גויל גויל אם גזית גזית וכן כולן אבל
- 10 שיעורי הכותל ברחבה אינו תלוי במנהג אלא דדינא הכי דבציר מהכי קים להו לרבנן דלא קאי ומשום הכי האריך
- 11 תנא למימר זה נותן ג' וזה נותן ג' דלא הל"ל אלא הכל כמנהג המדינה ונחזי אנן מנהגא הכי אלא אשמעינן דאם
- 12 נהגו להרבות או למעט בשיעורין אלו הרי הוא מנהג טעות וטעמא דבעינן שיעורים גדולים כל כך אף על פי שאינו
- 13 אלא משום היזק ראה משום דחיישינן שמא יפול ויצטרך להתעצם עמו בב"ד ובין כך ובין כך יהא מזיקו בהיזק
- 14 ראה ומינה שמעינן דאפילו רצה אחד מהם לכנוס בתוך שלו ולבנות משלו בהוצא ודפנא חברו כופהו שיבנו בין
- 15 שניהם גויל או גזית כפי המנהג דשמא יפול ויצטרך להתעצם עמו בבית דין והרא"ה ז"ל מוסיף בה דברים דאפילו
- 16 בא לכנוס בתוך שלו ולבנות גויל או גזית חברו מעכב עליו משום דאמר ליה אם אתה עושה כן לא יהא לי רשות
- 17 לסמוך עליו ואפילו א"ל אנא יהיבנא לך רשותא למסמך מצי א"ל אי במכר לא בעינא השתא למזבן ואי במתנה לא
- 18 ניחא לי דכתיב ושונא מתנות יחיה ומינה שאם [קדם] וכנס ובנה בתוך שלו אינו יכול לתבוע מחברו חצי הוצאותיו
- 19 ואף על גב דבבקעה אמרינן [דף ד ב] שאם הקיפו מד' רוחותיו מחייבין אותו לשלם התם היינו טעמא לפי שכותל
- 20 בקעה אינו עשוי לסמוך עליו אלא לגדר בעלמא והרי גדרו אבל בכותל חצר יכול הוא לומר אין רצוני אלא כותל
- 21 שאוכל לסמוך עליו וכיון שכנסת בתוך שלך איני רשאי לסמוך בו וכיון דפרישנא דהני שיעורי נאמרו כדי שיתקיים
- 22 הכותל נראה כפי אותם המפרשים דאם נעשית הכותל מסיד או מענין אחר יותר קיים עד שיתקיים בבציר
- 23 משיעורים אלו על פי אומנין בקיאיין רשאי דאין לדיין אלא מה שענינו רואות דכותל דמתני' משמע שאינו אלא מטינא
- 24 מדאמרינן בגמרא [דף ג א] עלה הני מילי בטינא ולא אמרו סידא ומיהו יש חולקים בדבר דמתני' אפילו בסידא נמי
- 25 בעינא הני שיעורים:
- 26 הכל כמנהג המדינה. יש מפרשים שהשותפין אף על פי שנהגין ביניהם בפחות ממנהג בני העיר כל אחד בשלו אין
- 27 מנהגם כלום כיון שלא התנו עליו במעמד בני העיר הלכך ינהגו כמנהג בני העיר כמו שנהגו כל אחד לבנות בשלהם
- 28 וכן נראה דעת הרמב"ן ז"ל:
- 29 עליות דרבינו יונה מסכת בבא בתרא דף ב עמוד א
- 30 מקום שנהגו לבנות גויל גזית כפיסין לבנים בונים. פי', מקום שנהגו השותפין לבנות באמצע גויל גזית וכו', דומיא
- 31 דהא קתני לקמן מקום שנהגו לגדור, ואין הדבר תלוי בבניי העיר 13, כי אף על פי שכל בניי העיר בגויל או בגזית
- 32 הן 14 אם אין מנהג ידוע לבנין כותל השותפין, אין אחד מהם יכול לכופ לטעון גזית נבנה, אלא בונין בכפיסין או
- 33 בלבנים.
- 34 בגויל זה נותן ג' טפחים וכו'. הני שיעורי לאו אמנהגא תנן להו, אלא שיעורי חכמים הן, דבמקום שנהגו בגויל כופין
- 35 בעל כרחן בגויל רחב ו' טפחים, ואפי' אם נהגו לבנות בגויל ה' או ד' 15, דהכי קים להו לרבנן, דכל גובהה 16 ד'
- 36 אמות אי אית בה פותיא כי האי שיעורא, קאי, ואי לא לא קאי. ודייקינן נמי בגמ' 17 מהא דתנן כפיסין זה נותן
- 37 טפחים וכו', ש"מ בלבנים יהי טפח. מכל זה אנו למדין דשיעורי חכמים הן. וכולה מתני' 18 בשאין אחד מהם רוצה
- 38 לכנוס בתוך שלו, ולבנות משלו. דמיהו כפינן לבנות כותל באמצע בגזית או בלבנים, ואין אחד יכול לומר נבנה 19

**מקורות בענין תנאי בנין כותל בסילוק השותפות,
בענין סילוק קנין שותפות וקנין דברים**

Page 2 of 7 – YIJE 5782 – Set 5

1 בהוצא ודפנא, לפי שחברו אומר לו, לא אסייע עמך בהוצאה ולא אתן חלק בקרקע, אלא לבנין אבנים או בלבנים.
2 אבל אם רצה לבנות 20 בתוך שלו ולעשות מחיצה משלו בהוצא ודפנא 21, כיון שיש בו היזק ראייה מחבירו, תדע,
3 שלא הזכר חיוב בנין אבנים או לבנים אלא במקום שמגיע לשניהם היזק ראייה. אבל כשמגיע לזה ולא לזה, כגון גג
4 הסמוך לחצר חבירו, שבעל הגג לבדו חייב לעשות מעקה, לא הזכר שם חיוב בנין אבנים או לבנים, אלא עושה
5 מעקה כמו שירצה, בין בבנין בין בהוצא ודפנא, דאמרינן 22 אמר רב נחמן אמר שמואל, גג הסמוך לחצר חבירו
6 עושה לו מעקה גבוה ארבע אמות. והא דאמרינן 23 בענין שני גגין בשני צידי רשות הרבים, לא ניחא דתיתרע
7 אשיתאי, דמשמע בנין אבנים שהוא מכביד על הגג. לא מתורת חיוב אמרו כן, [אלא] 24 לפי שאינו רוצה לבנות
8 בשל 26 בהוצא ודפנא, שיהא עליו טורח עשיית המחיצה תמיד, לפי שאינה מתקיימת לזמן מרובה. ויש מפרשים,
9 שאפי' אם יכנס לתוך שלו צריך לבנות באבנים או בלבנים, שיכול חבירו לומר לו אם אתה עושה מחיצה בהוצא
10 ודפנא, אצטרך לצעוק עליך בב"ד כל זמן שהיא נופלת, לפיכך חייב לבנות מחיצה המתקיימת 27.

11 רא"ש מסכת בבא בתרא פרק א סימן ה

12 סימן ה

13 ה [דף ד ע"א] הכל כמנהג המדינה הכל לאיתווי מאי לאיתווי אתרא דנהיגי בהוצא ודפנא. הקשה ר"ת מאי בעי
14 לאיתווי לימא לאיתווי כל המקומות כפי מה שנהגו ופי' דאתא לאשמועין דדוקא הוצא ודפנא דקצת חשוב הוא אבל
15 אם נהגו בפחות מנהג שטות הוא ולא עבדינן ליה* וכן משמע הלשון הכל לאיתווי מאי כלומר איזה דבר ראוי
16 למחיצה חוץ מאותם המפורשים במשנה וקאמר לאיתווי באתרא דנהיגי בהוצא ודפנא דאף זה נמי קרוי מחיצה
17 במקום שנהגו בו אבל בפחות מכאן אין ראוי למחיצה אף אם נהגו בו כגון אם נהגו לחלוק במחצלות כופהו לעשות
18 בהוצא ודפנא. י"מ הא דכייפי אהדדי לבנות כותל של גויל וגזית והכל כמנהג המדינה היינו דוקא כשמעמידין הכותל
19 על הקרקע של שניהם ואין אחד מהן רוצה להיות כונס בתוך שלו ולבנות משלו דמצי כל חד למימר איני רוצה לוותר
20 קרקע ולא לבנות בבנין אם לא בבנין בר קיימא אבל אם רצה האחד לכנסו בתוך שלו ולעשות מחיצה בתוך שלו
21 בהוצא ודפנא כיון שמסלק היזק ראייה מחבירו דיו. תדע שלא הזכר חיוב בבנין אבנים או לבינים אלא במקום
22 שמגיע היזק ראייה לשניהם וחיוב הבנין על שניהם ועל יסוד שניהם אבל במקום שמגיע לזה ולא לזה כגון גג הסמוך
23 לחצר חבירו שבעל הגג לבדו חייב לעשות מעקה לא הזכר שם בנין אבנים או לבינים אלא עושה מעקה כמו
24 שירצה בין לבינים בין הוצא ודפנא דקאמר א"ר נחמן אמר שמואל גג הסמוך לחצר חבירו עושה לו מעקה גבוה ד'
25 אמות והא דקאמר (לקמן דף ו ב) בענין שני גגין משני צדי הה"ר דלא ניחא לינ דתיתרע אישתאי דמשמע בבנין
26 אבנים הוא מכביד על הגג לא מתורת חיוב אומר כן אלא לפי שאין רוצה לבנות בשלו בהוצא ודפנא לפי שאין
27 מתקיימת זמן מרובה וקשה עליו לטרוח תמיד בבנין המחיצה וי"מ שאפי' אם רוצה לכנסו לתוך שלו ולגדור בהוצא
28 ודפנא חבירו מעכב עליו לפי שאומר לו אינה מחיצה של קיימא ואצטרך לצעוק עליך תמיד כשתפול המחיצה לסלק
29 מעלי היזק ראייתך ונראה כפירושא קמא שלא נתנו חכמים גבול וקצבה למי שיש לו לסלק היזקו מחבירו שיעשה
30 דבר קיים לדורי דורות אלא מספיק מה שמסלק היזקו ממנו לפי שעה ואם אחר זמן יזיקנו יש שופטים בארץ דאי
31 לא תימא הכי מחיצת הכרם אם תפרוץ תיאסר תבואת חבירו ויצטרך בעל הכרם לבנות גזית אלא ודאי לא נתנו
32 חכמים גבול לבנין אלא במקום שיציאת הבנין על שניהן שיכול האחד לומר אי אפשי לעשות מעותיע אנפרות
33 ולהוציא הוצאות בכל יום:

34 חדושי הרשב"א מסכת בבא בתרא דף ב עמוד א

35 הכל כמנהג המדינה. י"א כמנהג בניני העיר, ודבר של תימה הוא היאך נצריך כותל חזק בד' אמות העשויים לסלק
36 היזק ראייה בלבד [כמו] בכותל גבוה לסמוך בו תקרתו ועליותו, ובהדיא משמע בגמרא דלא בעינן אלא מה שראוי
37 לעמוד בגובה של ד"א ואף על פי שלא היה עומד גבוה וכדאמרינן למימרא דבגזית כל ד"א בגובהה אי הוה ה'
38 טפחים קאי ואי לא קאי ואם איתא מאי קאמר כל ארבע בגובהה דדילמא בגובה ארבע בבציר מהכי סגי אלא
39 שכן נהגו לעשות בבניני העיר שהן כותלין גבוהין ומשום דלא קיימי בבציר מהכין כיון דגבוהין וכיון דבניני העיר

**מקורות בענין תנאי בנין כותל בסילוק השותפות,
בענין סילוק קנין שותפות וקנין דברים**

Page 3 of 7 – YIJE 5782 – Set 5

- 1 שהם כותלים גבוהים צריך חמשה הצריכוהו בכך אפי' בכותל זה של היזק ראייה, ואפי' תימצא לומר דאי לאו דלא
2 קאי אפי' בגובה ד"א לא היו מצריכין אותו בכותל של היזק ראייה אף על פי שצריך לעשות כן בכותלי העיר הגבוהין
3 אף אנו נאמר דאע"פ שנהגו לעשות בנין חזק לכותלי העיר הגבוהין בכותל של ד"א הנמוך לא לפי שאינו צריך לכך,
4 ובודאי דבגזית אי הוי גבוה יתר מד"א לא סגי ליה בפותיאי חמשה כדמוכח בהדיא בגמ' גבי אמה טרקסין ואפי' ה'
5 בכותל של היזק ראייה לא הצריכו אלא ה' בלבד דאלמא אין הולכין בהם אחר בניני העיר אלא אחר בניני השותפין
6 ברחבן של כותלים, ולפיכך אף בבנין כן שאין עיקר הענין אלא שלא יבנה בנין רעוע שמא יפול ויצטרך זה לצעוק
7 עליו תמיד אלא דכשנהגו השותפין ממש אין משנין מן המנהג שלהן, ויש מפרשים שאין הולכין אלא אחר מנהג
8 השותפין כשמתרצין לחלוק ביניהן שבנין גויל או גזית ודומיא דהא דקתני לקמן מקום שנהגו לגדור דהיינו מקום
9 שנהגו השותפין, וכן פי' מורי הרב זצ"ל וכן נראה עיקר:
- 10 חדושי הרשב"א מסכת בבא בתרא דף ב עמוד א
- 11 עוד יש מרבוותא ז"ל שפי' דכולה מתני' בשאין אחד מהם רוצה לכנוס בתוך שלו לפי שחבירו אומר לו לא אסייע
12 עמך אא"כ נבנה כבניני העיר או השותפין אבל אם רצה לכנוס בתוך שלו כונס ובונה כמה שירצה ואפי' בהוצא
13 ודפנא, ותדע לך שלא הוזכר חיוב בנין אבנים או לבנים אלא במקום שבנין באמצע אבל בזמן שזה בונה וזה בונה
14 כגון שני גגים בשני צדי רה"ר ואי נמי גג הסמוך לחצר חבירו לא הוזכר שם אלא מעקה דמשמע כל דהוא, ואף על
15 גב דגבי שני גגין בשני צדי רה"ר אמרי' (ו' ב') לא ניחא לי דתתרע אשיתאי דמשמע בנין אבנים שהוא מכביד על
16 הגג, לא מתורת חיוב אמרו אלא שדרכן של בריות בכך כשבא לבנות בתוך שלו אינו בונה עראי כדי לא יהא זקוק
17 לבנות תמיד, ואינו מחוור בעיני כלל שהרי כל עצמן לא אמרו במשנתינו שכופין זא"ז לבנות גויל וגזית אלא כדי
18 שלא יהא זה צריך להזמין את חבירו בכל יום בב"ד להקים מחיצתו הנופלת וכיון שכן מה לי שאינו כונס לתוך שלו
19 מה לי כונס, ועוד דהא מתני' בכופין זא"ז קא מיירי שזה אומר גזית נבנה וזה אומר לא כי אלא כפיסין או הוצא
20 ודפנא כדי שלא יתמעט תשמיש חצרי ובכי הא הוא דקתני בונין את הכותל כמנהג המדינה, ואם איתא בשופטני
21 עסקינן כשרואה זה שב"ד מחייבין אותו בעל כרחו לתת שלשה טפחים בקרקע ודמי יתירי בגויל וגזית יכנוס לתוך
22 שלו ויבנה מחיצה של הוצא כמו שירצה, ועוד שבזה נחלקו רב הונא ורב חסדא לקמן גבי שתי חצרות זו למעלה
23 מזו דרב הונא אמר תחתון בונה מכנגדו ועולה כלומר הוא לבדו בלא סיוע של עליון לפי שהעליון יכול לומר לו איני
24 צריך ליסוד שאני יכול לבנות עראי בתוך שלי ואפי' בהוצא, ורב חסדא סבר עליון מסייע מלמטה דקסבר דאף זה
25 בונה בעל כרחו כמנהג המדינה וצריך הוא ליסוד שאם אין יסוד אין בנין וקיי"ל לרב חסדא ותניא התם כותיה וכן פי'
26 הראב"ד ז"ל וכן עיקר לפי שיכול זה לומר לו אף כשתכנוס בתוך שלך איני רוצה להיות עמך בכל שעה בדינא
27 ודינא:
- 28 ט"ז חושן משפט סימן קנז
- 29 עוד שם. ואם נהגו (לבנות) במחיצה קלה. תמוהין עלי הדברים, הן מצד מקורן של דברים דהוא הרא"ה בני" פ"ק
30 דבתרא [א' ע"א מדפי הרי"ף], הן מצד העתק רמ"א. והוא, דהרא"ה כתב שם באם נהגו לבנות כותל אבנים, ואמר
31 אחד אבנה תוך שלי ואבנה כותל של (לבנים) [אבנים], השני מוחה בידו, שיכול לומר אני רוצה בכותל שאוכל
32 לסמוך עליו, ואף על גב דאתה רוצה לתת לי רשות לסמוך, מ"מ לא ניחא לי ליקח מתנות. כההיא דסימן קע"א
33 [סעיף י']. ותמוה לי, דשאני בסימן קע"א בחצר שאין בה דין חלוקה דהיינו ד' אמות, ורוצה אחד לחלוק ולתת
34 לחבירו ד' אמות, דאז ע"כ שזה צריך להשתמש בכל הד' אמות, ויכול לומר לא ניחא לי ליהנות משל חבירי במתנה
35 ועל כן לא אחלק ואשתמש עמו, משא"כ כאן אין על זה אלא לסלק היזק ראייה, וכיון שבונה משלו ומסלק בכותל של
36 אבנים מי ימחה בידו, ומ"ש שרוצה שיהיה לו כותל שישמוך עליו, הוא תמוה מאד, מהיכן זכה לזה, דלא מצינו
37 דחייבו חכמים את שניהם לעשות מחיצה בשביל תועלת סמיכת קורות עליה אלא בשביל היזק ראייה. הגע עצמך,
38 אם הלך זה מחצירו ואינו רוצה להשתמש שם כלל, וכי יכול לכופו לבנות עמו מחיצה, וה"נ דכוותיה, כיון שבונה
39 הפסק כותל ומסלק היזק ראייה ממנו הרי כאילו אינו דר שם. ועכ"ז אני תמה על רמ"א בזה, דהרא"ה לא פסקו לדין

**מקורות בענין תנאי בנין כותל בסילוק השותפות,
בענין סילוק קנין שותפות וקנין דברים**

Page 4 of 7 – YIJE 5782 – Set 5

- 1 זה אלא במנהג כותל אבנים ורוצה שיעשה לו כמנהג כדי שיוכל לסמוך עליו, משא"כ בדברי רמ"א שכתב זה
- 2 במקום שנהגו לעשות מחיצה קלה דאין ראוי לסמוך עליה ולמה ימחה עכשיו בידו לבנות משלו, אין זה אלא תימה:
- 3 תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף ג עמוד א
- 4 במאי אוקימתא למתני? בשאין בה דין חלוקה, אי בשאין בה דין חלוקה, כי רצו מאי הוי? נהדרו בהו! א"ר אסי א"ר
- 5 יוחנן: שקנו מידן. וכי קנו מידן מאי הוי? קנין דברים בעלמא הוא! בשקנו מידן ברוחות. רב אשי אמר: כגון שהלך זה
- 6 בתוך שלו והחזיק, וזה בתוך שלו והחזיק.
- 7 תוספות מסכת בבא בתרא דף ג עמוד א
- 8 כי רצו מאי הוי ניהדרו בהו - למ"ד מחיצה גודא לא פריך דאיכא למימר דקנו ושיעבדו נכסיהן לבנין הכותל אלא
- 9 למ"ד פלוגתא לא מהני קנין דקנין דברים בעלמא הוא דלא מסיק אדעתיה שקנו ברוחות.
- 10 קנין דברים בעלמא הוא - בפרק השוכר את הפועלים (ב"מ דף צד.). דתנן מתנה ש"ח להיות כשאל ומוקי לה בקנו
- 11 מידו התם לאו קנין דברים הוא אלא קנין גמור הוא שמשעבד את עצמו שאם יאנס שישלם.
- 12 רב אשי אמר כגון שהלך כו' - תימה לר"י מה בא רב אשי להוסיף וכי איצטרך לאשמועין דחזקה מועלת כמו קנין
- 13 ונראה לר"י דהא קמ"ל דאע"ג דקאמר לקמן בחזקת הבתים (דף נג.) שלא בפניו צריך למימר לו לך חזק וקני הכא
- 14 כיון שאמרו אתה תקח רוח צפונית ואני רוח דרומית והלך והחזיק לו כל אחד בשלו זה שלא בפני זה נעשה כמי
- 15 שקנו מידם ברוחות אף על פי שלא אמרו זה לזה לך חזק וקני.
- 16 ארבע אמות גובה אפותיא דה' קאי טפי לא קאי - וקשיא לר"ת הא לבינין דגריעי קאי בשלשה טפחים ועוד הא קא
- 17 חזינן דקאי בגזית טפי אפורתא ותיריך דהכי קאמר טפי לא קאי כמשפט גזית שרוצים בני אדם לבנותו שיעמוד ימים
- 18 רבים כשבונים בגזית.
- 19 טרקסין - אומר ר"ת דטרק הוי כמו טרוקי גלי ברכות (דף כח.). וסין הוי סיני כלומר שהיה מפסיק וסוגר את הלוחות
- 20 שנתנו בסיני שהיו מונחות בארון שהיה בבית קדשי הקדשים וי"מ טרקסין פנים וחוף שאותה אמה היתה ספק אם
- 21 מקודשת פנים או חוף ולכך היו שם שתי פרוכת כדאמרין ביומא (דף נא:).
- 22 רא"ש מסכת בבא בתרא פרק א סימן ג
- 23 סימן ג
- 24 ג וכי רצו מאי הוו ליהדרי בהו. אמר רבי יוחנן כשקנו מידן וכי קנו מידן מאי הוי קנין דברים בעלמא הוא למ"ד
- 25 מחיצה גודא ניחאה דכיון דקנו ושיעבדו נכסיהם לבנין הכותל לאו קנין דברים הוא אבל למ"ד מחיצה פלוגתא שלא
- 26 נתרצו אלא לחלוקה אין כאן שיעבוד נכסים ולא מכר ולא מתנות ואין לו לקנין על מה שיתפסו. כשקנו מידן ברוחות
- 27 פלוני לוקח לו לחלקו רוח מזרחית ופלוני רוח מערבית. רב אשי אמר כגון שהלך זה בעצמו והחזיק בחלקו וזה
- 28 בעצמו והחזיק בחלקו. לא שיהו שניהם צריכין להחזיק אלא כיון שהחזיק אחד מהם נסתלק מחצי האחר ונקנה
- 29 לחבירו כדרך ששינוי (קדושין דף כח א) במטלטלין כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפין. וכן שינוי בתוספתא המחליף
- 30 קרקע בקרקע או מטלטלין במטלטלין או בקרקע או קרקע במטלטלין כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפין
- 31 אלא או זה או זה קאמר תימה מאי קמ"ל רב אשי אכתי לא שמעינן דקרקע נקנית בחזקה. וי"ל דאשמעינן אף על
- 32 גב דלא אמר לך חזק וקניט אלא שנתרצה לחלוק והלך והחזיק שלא בפניו הויא חזקה ואף ע"ג דבעלמא (לקמן דף
- 33 נג א) אמר דחזקה שלא בפניו צריך לומר לך חזק וקני ה"מ בדבר שאין לו חלק בו אלא בקנין זה. אבל הכא
- 34 שהקרקע היא של שניהם מועלת חזקה מדעתו שלא בפניו אפילו לא א"ל לך חזק וקני

מקורות בענין תנאי בנין כותל בסילוק השותפות,

בענין סילוק קנין שותפות וקנין דברים

Page 5 of 7 – YIJE 5782 – Set 5

- 1 חדושי הרמב"ן מסכת קידושין דף כח עמוד א
- 2 הא דתנן כל הנעשה דמים באחר וכו'. אף על גב דקתני כיצד החליף שור בפרה וכו' דאינון מטלטלין, מכל מקום
- 3 רישא כללא הוא בין לנכסים שיש להם אחריות בין לשאין להם אחריות, מדקתני במתני' קנינין דכולהו ולא מפליג
- 4 בסיפא. אלא כולהו כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפיו, ותדע דהא חליפי סודר מדין חליפין גמורין ריבה אותן הכתוב
- 5 וחליפי סודר מילתא דאיתא בין במקרקעי בין במטלטלי היא. ומצאתי בתוספתא (פ"א ה"ו) מפורש החליף לו
- 6 קרקעות בקרקעות מטלטלין במטלטלין קרקעות בקרקעות מטלטלין בקרקעות כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפיו.
- 7 וכבר ראיתי חולקים בזה ונתלים במה שאמרו בפ"ק דבבא בתרא (ג' א') כגון שהלך זה בעצמו והחזיק וזה בעצמו
- 8 והחזיק ולא קאמר מחד בלחוד שהלך והחזיק וקנו שניהם, ולא מילתא היא, דגמרא נקיט קונין בחזקה ולא נקיט
- 9 קונין בתורת חליפין דהוא מאורחא דתירוצא אחרינא דאתמר התם בשקנו מידו ברוחות, והוא הדין, ושאר השמועה
- 10 כולה מפורשת בהזהב בארוכה.
- 11 רמב"ם הלכות מכירה פרק ה
- 12 הלכה א
- 13 כל המטלטלין קונין זה את זה, כיצד החליף פרה בחמור או יין בשמן אף על פי שמקפידין על הדמים ושיערו כמה
- 14 שזה וזו וכמה שזה ואחר כך החליפו, כיון שמשך האחד או הגביהו, קנה השני המטלטלין האחרים בכל מקום
- 15 שהם ונעשה ברשותו, ואף על פי שעדיין לא משכן.
- 16 הלכה ב
- 17 החליף חמור בפרה וטלה ומשך הפרה ועדיין לא משך את הטלה לא קנה שאין כאן משיכה גמורה, וכן כל כיוצא
- 18 בהן.
- 19 הלכה ג
- 20 דמים שאין מקפידין עליהם הרי הן כשאר מטלטלין וקונין, כיצד הרי שחפן מעות בלא משקל ובלא מניין אלא נטלן
- 21 אכסרה, ואמר לו מכור לי פרתך או יין זה באלו ונתן לו את הדמים קנה ואין אחד מהם יכול לחזור בו, שזה דבר
- 22 שאינו מצוי הוא ולא הצריכו בו משיכה.
- 23 הלכה ד
- 24 וכן ראובן שמכר מטלטלין לשמעון בחמשים זוז, וקנה שמעון א המטלטלין ונתחייב בדמים, ואחר שנתחייב שמעון
- 25 בחמשים זוז אלו היה לו יין או בהמה או עבד וכיוצא בהן משאר המטלטלין והיה רוצה למכרן, ואמר לו ראובן מכור
- 26 אותו לי בחמשים זוז שיש לי בידך דמי המכר ואמר לו הן, קנה ראובן המטלטלין בכל מקום שהן, ואף על פי שלא
- 27 משך ולא הגביה, שגם זה דבר שאינו מצוי הוא ולא הצריכו בו משיכה, אבל אם היה חוב לו עליו שלא מחמת המכר
- 28 ואמר לו מכור לי מטלטלין בחוב שיש לי אצלך ורצו שניהם, לא קנה עד שיגביה, או ימשוך דבר שאין דרכו להגביה,
- 29 או יקנה באחד מהדרכים שהמטלטלין נקנין בה. +/השגת הראב"ד/ וכן ראובן שמכר וכו'. א"א דבר זה אין לו שורש
- 30 לענין קניה אלא לגבי מי שפרע ואף על פי שהרב ז"ל מפרש כך בקידושין על משנת החליף שור בפרה אנו לא
- 31 שמענו אלא דמי שור שאינו ידועים למוכר את הפרה שגם זה מילתא דלא שכיחא עכ"ל. /השגת הראב"ד/ אבל אם
- 32 היה חוב וכו'. א"א ואפילו למי שפרע עכ"ל +.
- 33 הלכה ה
- 34 הקרקעות והעבדים והבהמה ושאר כל המטלטלין כל אחד מהן נקנה בחליפין והוא הנקרא קניין, ועיקר הדרך
- 35 הזאת שיתן הקונה למקנה ב כלי כל שהוא ויאמר לו * קנה כלי זה חלף החצר, או היין, ג או הבהמה, או העבד

**מקורות בענין תנאי בנין כותל בסילוק השותפות,
בענין סילוק קנין שותפות וקנין דברים**

Page 6 of 7 – YIJE 5782 – Set 5

- 1 שמכרת לי בכך וכך, כיון שהגביה המוכר את הכלי וקנהו, קנה הלוקח אותו הקרקע או אותן המטלטלין, אף על פי
2 שעדיין לא משכן ולא נתן הדמים, ואחד מהן אין יכול לחזור בו.
- 3 הלכה ו
- 4 אין קונין אלא בכלים ד ואף על פי שאין בו שוה פרוטה, ואין קונין בדבר שאסור בהנאה, ולא בפירות ולא ה במטבע,
5 ואין קונין בכליו של מוכר אלא בכליו של לוקח.
- 6 הלכה ז
- 7 הקנה אחד כלי למוכר כדי שיקנה הלוקח אותו הממכר זכה הלוקח, ואף על פי שהקנה לו הכלי על מנת להחזירו,
8 נקנה המקח וזכה בו הלוקח, שהמתנה על מנת להחזיר שמה מתנה, אף על פי שלא תפס המוכר כל הכלי שהקנהו
9 חלף ממכרו אלא אחז מקצתו ואחז המקנה לו מקצתו קנה הלוקח, והוא שאחז ממנו כדי שיעור כלי או יאחזנו
10 אחיזה שהוא יכול לנתק את כל הכלי מיד המקנה לו, לפיכך אם הקנה לו במקצת הבגד צריך שיאחוז מן הבגד
11 שלש אצבעות, שאם יפסוק ממקום שאחז הרי הוא כלי בפני עצמו, ששלש אצבעות מבגד קרוי כלי כמו שביארנו
12 בענין טומאת בגדים, וכן אם אחז פחות משלש והיה יכול לנתק כל הכלי קנה.
- 13 הלכה ח
- 14 זה שכותבין בשטרות וקנינא מפלוני בכלי הכשר לקנות בו, בכלי להוציא פירות וכיוצא בהן, הכשר להוציא איסורי
15 הנאה, לקנות בו להוציא כליו של מוכר. +/השגת הראב"ד/ כליו של מוכר וכו'. א"א ביה למעוטי מטבע עכ"ל +.
- 16 הלכה ט
- 17 זה הקניין אין צריך להיות בפני ו עדים, אלא אם היה בינו ובין חברו קנה, שלא הצריכה תורה עדים בדיני ממונות
18 אלא לכופר, אבל המוכר או הנותן או השוכר או המשאיל וכיוצא בהן אין צריך עדים, וכיון שקנה הקונה בדרך אחד
19 מן הדרכים שקונין בהן, בין בהגבהה, בין במשיכה, בין במסירה, בין בקנין, בין בכסף, בין בשטר או בחזקה קנה,
20 ואף על פי ז שאין שם עדים. +/השגת הראב"ד/ שאין שם עדים וכו'. א"א אין הכל מודים בקניין עכ"ל +.
- 21 הלכה י
- 22 המוכר או הנותן שקנו מידו יש לכל אחד מהן לחזור בו כל זמן שעוסקין ח באותו ענין, ואף על פי שהקנין בפני
23 עדים, ואם הפסיק הענין אין אחד מהם יכול לחזור אף על פי שאין ביניהן עדים, וכשם שחוזר המוכר והנותן כך
24 חוזר הלוקח והמקבל כל זמן שעוסקין באותו ענין מה שאין כן בשאר דרכי הקנייה.
- 25 הלכה יא
- 26 יש דברים הרבה שאין צריכין קנין ואין לקניין בהם טעם, כגון המשחרר את עבדו, והמגרש אשתו, או עושה שליח,
27 או המוסר מודעה, או המבטל מודעה, או ט המוחל לחבירו חוב או י פקדון שיש לו בידו, וכל כיוצא בדברים אלו.
- 28 הלכה יב
- 29 נהגו רוב המקומות להקנות למקצת אלו הדברים או כיוצא באלו, ואומרים וקנינו מפלוני שעשה פלוני שליח, או
30 שמחל לפלוני חוב שיש לו אצלו, או שבטל המודעה שמסר על גט זה וכיוצא באלו, אף על פי שאינו צריך.
- 31

**מקורות בענין תנאי בנין כותל בסילוק השותפות,
בענין סילוק קנין שותפות וקנין דברים**

Page 7 of 7 – YIJE 5782 – Set 5

- 1 הלכה יג
- 2 קנין זה שנהגו להקנות באלו הדברים אינו מועיל כלום, אלא להודיע שאינו אומר דברים אלו כמשחק ומהתל אלא
- 3 שגמר בלבו ואחר כך אמר, לפיכך אם אמר בלב שלם אני אמרתי וגמרתי לעשות דבר זה אין צריך דבר אחר כלל.
- 4 הלכה יד
- 5 הדברים שאין כ בהן ממש אין הקנין מועיל בהן, כיצד הרי שכתב בשטר וקנינו מפלוני שילך בסחורה עם פלוני, או
- 6 שיחלקו השדה שביניהם, או שישתתפו שניהם באומנות, וכיוצא בדברים אלו כולן, הרי זה קנין דברים ואינו מועיל
- 7 כלום, שהרי לא הקנה לחבירו דבר מסויים וידוע, לא עיקר ולא פירות עיקר הידוע. +/השגת הראב"ד/ הדברים
- 8 שאין בהם וכו'. א"א אבל השתוף עצמו נקנה בקנין, עכ"ל+.
- 9 רמב"ם הלכות שכנים פרק ב הלכה י - יא
- 10 הלכה י
- 11 מקום שאין בו דין חלוקה שרצו שותפין לחלקו אף על פי שקנו מידם כל אחד מהן יכול לחזור בו, שזה קניין דברים
- 12 הוא כמו שביארנו, אבל אם קנו מידם שזה רצה ברוח פלוני וזה רצה ברוח פלוני אינן יכולים לחזור בהם, וכן אם
- 13 הלך זה בעצמו והחזיק בחלקו וזה בעצמו והחזיק בחלקו אף על פי שלא קנו מידם אין אחד מהם יכול לחזור ו
- 14 בחבירו.
- 15 הלכה יא
- 16 האחין שחלקו ועשו ביניהם גורל כיון שעלה גורל לאחד מהן קנו כולן בהנייה שנעשית להם ששמעו זה מזה לדבר
- 17 שהסכימו עליו גמר כל אחד מהן ומקנה לחבירו. +/השגת הראב"ד/ האחין שחלקו ועשו ביניהם גורל וכו' עד ומקנה
- 18 לחבירו. א"א לא נתחווירו דבריו עכ"ל+.